

експертизи документів, судової комп'ютерно-технічної експертизи, трасології, авторозНаціональної академії внутрішніх справта) виявляється система ознак способу виготовлення документів, що дозволяє встановити не лише тип, вид технічного засобу, а й ідентифікувати його.

Список використаних джерел

1. Дослідження документів, виготовлених за допомогою комп'ютерних технологій : метод. рек. Київ : ДНДЕКЦ МВС України, 2009. 18 с.
2. Воробей О. В., Кофанов А. В. Техніко-криміналістичне дослідження документів : навчальний посібник. Київ : Нац. акад. внутр. справ України, 2011. 312 с.
3. Пелюшок В.Г. Розмежування понять «додрукування» і «технічний монтаж» на сучасному етапі розвитку судової технічної експертизи документів. Криміналістичний вісник. 2021. № 1 (35). С. 48–57.

Груздь Олександр Іванович,
старший викладач кафедри організації
досудового розслідування, факультету № 1
Криворізького навчально-наукового
інституту Донецького державного
університету внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук;
Кокітько Микита Сергійович,
курсант факультету № 1 Криворізького
навчально-наукового інституту Донецького
державного університету внутрішніх справ

КРИМІНАЛІСТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ СЛІДІВ ЗЛОЧИНУ – ВБИВСТВО МАТІР'Ю НОВОНАРОДЖЕНОЇ ДИТИНИ

Успіх розслідування кримінальних проваджень за фактом вбивств матір'ю новонародженої дитини (які передбачені статтею 117 КК України) [4] насамперед залежить від належного проведеного огляду місця події та вчасно призначених експертиз.

Огляд місця події та огляд трупа є першочерговими слідчими діями, які необхідно проводити негайно та ефективно, запобігаючи втрачанням слідів та зміні обстановки злочину.

У статті 238 КПК України [3] передбачено, що огляд трупа слідчим, прокурором проводиться за обов'язкової участі судово-медичного експерта або лікаря, якщо вчасно неможливо залучити судово-медичного експерта. Повинно бути передбачено своєчасний виклик даних осіб на місце події для ефективного огляду трупу.

Під час огляду трупа новонародженої дитини зазначається його поза. Треба ураховувати, чи змінювалася його поза до приїзду працівників поліції (її детально описують у протоколі). Після того, як

слідчий опише і зафіксує позу трупа дитини він повинен приступати до огляду того, у що загорнуте тіло новонародженої дитини (газета, пелюшки зі штампом пологового будинку та інше).

До речей, які знаходяться на тілі, спочатку доторкатися не можна, адже на них можуть знаходитися важливі сліди (кров, сліди меконію, навколоплідних вод та інших виділень людини). Усі виділення та речі, які перебувають на тілі, описуються, фіксуються на фото- чи відеозапис та вилучаються для їх подальшого дослідження. Також звертається увага на дані, які можуть міститися на матеріалах або на газеті чи інших документах, у які загорнута дитина. Адже за ними можна зробити висновок про дату можливого вчинення цього злочину або осіб, яким вони належать [2, с. 248].

Після огляду речей, які знаходяться на тілі дитини, здійснюють огляд тіла дитини. З'ясовується стать, довжина і ширина тіла, окружність і висота голови, окружність грудей, живота, плечей, стегна, відстань між великими вертелами стенових кісток. Важливе значення має наявність і стан пуповини, яка може використовуватися матір'ю для удушення дитини.

У подальшому оглядається шкірний покрив, і зазначається колір шкіри, наявність на ній будь-яких ран чи виділень організму, описуються ранні чи пізні трупні зміни. Після цього проводять детальний огляд і опис окремих частин тіла та їх ушкоджень. Також перевіряють цілість кісток верхніх і нижніх кінцівок, визначають довжину нігтів на них.

Обов'язковою умовою після огляду трупа новонародженої дитини є призначення експертиз та направлення на відповідне дослідження всіх виявлених та вилучених речових доказів. Основним речовим доказом у цих видах злочинів є тіло дитини, тому його відразу направляють на судово-медичну експертизу.

Судово-медичний експерт відповідає на наступні запитання: причина смерті, вік, чи народилася дитина живою або мертвою, чи є вона доношеною [1, с. 165].

Всі виявлені сліди біологічного походження направляються на відповідні дослідження. Кров направляється для можливого визначення чи належить вона матері чи особі. Плями, схожі на меконій, також направляють на цитологічне дослідження, склад меконію дозволяє орієнтовно судити про тривалість внутрішньоутробного життя плода.

У тих випадках, коли тіло дитини дійшло вже до значного гнильного розкладання чи його муміфікації, наявні на трупі яйця, личинки, лялечки й дорослі комахи направляються на ентомологічне дослідження для встановлення давності смерті [2, с. 249].

Отже, у даному дослідженні ми розкрили важливість своєчасності та ретельності проведення огляду місця події, огляду трупа та призначення експертиз для ефективного розкриття таких злочинів як вбивство матір'ю новонародженої дитини.

Список використаних джерел

1. Антошук А. О. Використання спеціальних знань при розслідуванні вбивства матір'ю своєї новонародженої дитини. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. № 2. 2016. С. 162–167.
2. Антошук А. О. Огляд місця події при виявленні трупа новонародженої дитини. *Науковий вісник національної академії внутрішніх справ*. № 2. 2013. С. 243–250.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України : Кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.
4. Кримінальний кодекс України : Кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.

Гуцалюк Михайло Васильович,
Міжвідомчий науково-дослідний центр
з проблем боротьби з організованою
злочинністю при РНБО України, кандидат
юридичних наук, старший науковий
співробітник, доцент

ПОСИЛЕННЯ КІБЕРБЕЗПЕКИ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД

У 2014 році розпочалася перша в світі кібервійна між РФ та Україною. Руйнівні дії агресора у кіберпросторі були продовженням військової агресії та важливим елементом гібридної війни. Під час 2014–2021 роками хакерськими угрупованнями та спецслужбами РФ були здійснені кібератаки на українські енергосистеми, залізничні станції та різноманітні державні установи. Вірус NotPetya, який був активізований напередодні дня Конституції України у 2017 році визнаний фахівцями як найбільш руйнівна хакерська атака.

Нова стадія кібервійни розпочалася у 2022 році. У ніч повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року ворог хотів знищити весь кіберзахист України. За одну ніч було нейтралізовано понад 120 потужних кібератак на ресурси різних органів державної влади та військового управління. А за перший місяць війни за повідомленням Телеграм-каналу Держспецв'язку кількість кібератак зросла втричі. Найпопулярнішими видами кібератак залишаються фішингові розслідування, розповсюдження шкідливого програмного забезпечення та DDoS-атаки [1].

Зазначені дії країни-агресора змушують шукати нові заходи щодо забезпечення кіберстійкості національного інформаційного простору і в першу чергу об'єктів критичної інформаційної інфраструктури.

Враховуючи нещодавнє прийняття України в кандидати в члени ЄС, доцільно звернути увагу на заходи щодо посилення кіберстійкості в Європейському Союзі.